

การประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาการดำเนินงาน
ความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*
A NEEDS ASSESSMENT OF TEACHERS
FOR DEVELOPING SCHOOL SAFETY OPERATIONS
IN KHUN-IN SCHOOL GROUP UNDER THE ANG THONG PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

สุภาวดี ทองนา¹, สุดารัตน์ สารสว่าง² และ วรณวิศา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง³
Supawadee Thongnak¹, Sudarat Sarnsawang² and Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang³
¹⁻³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
¹⁻³Educational Administration Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author's Email: supawadee.thongna@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 98 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป แบบประเมินตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ ครอบคลุม 3 องค์ประกอบหลัก คือ การป้องกัน การปลุกฝัง และการปราบปราม และคำถามปลายเปิด ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านพบว่าค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าความเชื่อมั่นด้านสภาพที่เป็นจริง เท่ากับ 0.967 และด้านสภาพที่ควรจะเป็น เท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{Modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นจริงของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.853$) โดยด้านการปลุกฝังมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการปราบปราม และด้านการป้องกัน ตามลำดับ สภาพที่ควรจะเป็นโดย

* Received 1 May 2026; Revised 4 May 2026; Accepted 12 July 2026

รวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.378$) โดยด้านการปราบปรามมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการปลูกฝัง และด้านการป้องกัน ตามลำดับ ทั้งนี้ค่าเฉลี่ยสภาพที่ควรจะเป็น สูงกว่าสภาพที่เป็นจริงในทุกด้าน 2) ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกัน ($PNI_{Modified} = 0.143$) ด้านการปราบปราม ($PNI_{Modified} = 0.136$) และด้านการปลูกฝัง ($PNI_{Modified} = 0.110$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา, ความต้องการจำเป็น, การป้องกัน, การปลูกฝัง, การปราบปราม

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine the actual and desirable states of teachers regarding school safety operations in Khun-In School Group, and 2) to assess the priority needs for developing school safety operations in Khun-In School Group. The population consisted of 98 teachers from Khun-In School Group under the Ang Thong Primary Educational Service Area Office. The research instrument was a questionnaire comprising three parts: general information, a Dual-Response Format five-level rating scale comprising 40 items covering three main components: Prevention, Cultivation, and Suppression, and an open-ended suggestion question. Content validity was verified by three experts, yielding Item-Objective Congruence (IOC) values ranging from 0.67 to 1.00. Reliability was examined using Cronbach's Alpha Coefficient, yielding a reliability coefficient of 0.967 for the actual state and 0.975 for the desirable state. Data were analyzed using mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index ($PNI_{Modified}$).

The findings revealed that: 1) the overall actual state of teachers' school safety operations was at a high level ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.853$). When considered by dimension, Cultivation had the highest mean score, followed by Suppression and Prevention, respectively. The overall desirable state was at the highest level ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.378$). When considered by dimension, Suppression had the highest mean score, followed by Cultivation and Prevention, respectively. The desirable state mean scores exceeded the actual state mean scores in all dimensions. 2) The priority needs index ranked from highest to lowest: Prevention ($PNI_{Modified} =$

0.143), followed by Suppression ($PNI_{Modified} = 0.136$), and Cultivation ($PNI_{Modified} = 0.110$), respectively.

Keywords: School Safety Operations, Needs Assessment, Prevention, Cultivation, Suppression

บทนำ

ความปลอดภัยของผู้เรียน ได้รับการยอมรับในระดับสากลและระดับชาติว่าเป็นรากฐานสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ (UNESCO, 2021) สถานศึกษาที่มีระบบประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยอย่างเป็นระบบสามารถลดอุบัติเหตุร้ายแรงและภัยคุกคามได้อย่างมีนัยสำคัญ (Astor et al, 2005) ซึ่ง Sonayia (2012) ระบุว่า การพัฒนาสมรรถนะครูด้านความปลอดภัยผ่านกระบวนการฝึกอบรมที่ออกแบบตามความต้องการจำเป็นจริงของสถานศึกษาเป็นกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในบริบทโรงเรียนขนาดเล็ก นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้วางแนวทางพัฒนาการศึกษาที่ตระหนักถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนำมาซึ่งภัยคุกคามในรูปแบบที่ทวีความซับซ้อนและรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้ความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นวาระเร่งด่วนลำดับที่ 1 ใน Quick Win 7 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) โดยมุ่งยกระดับสถานศึกษาให้เป็นพื้นที่ปลอดภัยสำหรับทุกคนผ่านกรอบมาตรการความปลอดภัย มาตรการ 3 ป ได้แก่ การป้องกัน การปลุกฝัง และการปราบปราม ซึ่งล้วนต้องการบุคลากรที่มีสมรรถนะเพียงพอในการขับเคลื่อน อย่างไรก็ตามในบริบทของโลกยุค VUCA World และ BANI World ที่มีความผันผวน ซับซ้อน และเปราะบาง รูปแบบภัยคุกคามในสถานศึกษาได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและคาดเดายากยิ่งขึ้น ทั้งภัยไซเบอร์ที่ทวีความรุนแรง ปัญหาสุขภาพจิตของนักเรียนที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แม้ว่านโยบายและกรอบการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาจะได้รับการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ผลการศึกษาของมุกดา คັນประเสริฐ (2565) พบว่าครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในมาตรการความปลอดภัยหลายด้านและมีความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา การพัฒนาสมรรถนะครูจึงไม่อาจอาศัยเพียงการแก้ไขเฉพาะหน้าเท่านั้น หากแต่ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การพัฒนาที่มีทิศทางที่ชัดเจนและตรงกับสภาพความเป็นจริง

เมื่อพิจารณาบริบทของกลุ่มโรงเรียนชุมชนอินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง จังหวัดลำปาง ประกอบด้วยสถานศึกษา 10 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก

ตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดอ่างทอง ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเสี่ยงต่ออุทกภัยในฤดูน้ำหลาก ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำกว่าเกณฑ์ ส่งผลให้นักเรียนบางส่วนขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากครอบครัว ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อภัยหลากหลายรูปแบบ ทั้งภัยจากการถูกละเมิดสิทธิ ภัยจากสุขภาวะที่ไม่เหมาะสม และภัยไซเบอร์ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในกลุ่มนักเรียนระดับประถมศึกษา นอกจากนี้ยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากร ทำให้ครูแต่ละคนต้องรับผิดชอบภาระงานต่าง ๆ หลายด้านพร้อมกัน จนมีเวลาและโอกาสในการพัฒนาความรู้ด้านความปลอดภัยอย่างจำกัด (ณภัทร ศิลปมา, 2568)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นเร่งด่วนในการประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ โดยนำแนวคิดการประเมินความต้องการจำเป็น (สุวิมล ว่องวานิช, 2562) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย มาตรการ 3 ป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนสำหรับการวางแผนพัฒนาครูได้อย่างตรงจุด ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงหน่วยงานต้นสังกัดในการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านความปลอดภัยที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบท อันจะนำไปสู่การยกระดับความปลอดภัยของนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มุ่งศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา เพื่อประเมินและจัดลำดับความต้องการจำเป็น โดยใช้กรอบแนวคิดมาตรการความปลอดภัย มาตรการ 3 ป ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564) ซึ่งประกอบด้วย การป้องกัน การปลุกฝัง และการปราบปราม เป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ครูในกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ครอบคลุมสถานศึกษา 10 แห่ง ในปีการศึกษา 2568 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 98 คน เนื่องจากประชากรมีจำนวนจำกัด ผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด (Census) โดยไม่มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความครอบคลุมและสะท้อนสภาพความเป็นจริงของหน่วยการศึกษาอย่างสมบูรณ์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์การทำงานในด้านการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบประเมินแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) เกี่ยวกับการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา ที่วัดทั้งสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็น จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเป็นลักษณะข้อคำถามแบบปลายเปิด

2.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด จากนั้นสร้างข้อคำถามฉบับร่าง นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item Objective Congruence: IOC) ผลการตรวจสอบพบว่าค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

2.5 นำแบบสอบถามไปทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของสภาพที่เป็นจริง เท่ากับ 0.967 และสภาพที่ควรจะเป็น เท่ากับ 0.975

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสาขาวิชาการบริหาร การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ไปยังสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือในการทำวิจัยพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยให้ทราบ

3.2 ขออนุญาตจากสถานศึกษา ก่อนเก็บข้อมูล ผู้ตอบแบบสอบถามมีสิทธิ์ปฏิเสธการเข้าร่วมได้โดยไม่มีผลเสียใด ๆ ข้อมูลส่วนบุคคลได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับและนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ ทางวิชาการเท่านั้น

3.3 ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้ครูในกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 98 ฉบับ พบว่าได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม และนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ระดับของความต้องการจำเป็น โดยแปลความหมายเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยตามแนวคิดของ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ ใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Modified Priority Need Index ($PNI_{modified}$) ในการจัดเรียงลำดับความสำคัญ โดยใช้สูตร $PNI_{modified}$ ของสุวิมล ว่องวานิช (2562) คือ $PNI_{modified} = (I - D)/D$

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของครูในการพัฒนาการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองและเรียงลำดับความสำคัญจำเป็นโดยใช้เทคนิค ($PNI_{modified}$) โดยภาพรวม

(N=98)

การดำเนินงาน ความปลอดภัย ของ สถานศึกษา	สภาพที่เป็นจริง (D)			สภาพที่ควรจะเป็น (I)			PNI _{modified}	ลำดับ ที่
	μ	σ	แปล ผล	μ	σ	แปลผล		
1.การป้องกัน	4.11	0.916	มาก	4.80	0.408	มากที่สุด	0.143	1
2.การปลูกฝัง	4.32	0.834	มาก	4.85	0.376	มากที่สุด	0.110	3
3 . ก า ร ปราบปราม	4.28	0.808	มาก	4.86	0.350	มากที่สุด	0.136	2
ภาพรวม	4.24	0.853	มาก	4.84	0.378	มากที่สุด	0.130	

จากตารางที่ 1 พบว่าสภาพที่เป็นจริงของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$, $\sigma = 0.853$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า สภาพที่เป็นจริง ด้านการปลูกฝัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.834$) รองลงมาเป็น ด้านการปราบปราม ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.808$) และด้านการป้องกัน ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.916$) ตามลำดับ

สภาพที่ควรจะเป็นของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.84$, $\sigma = 0.378$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด พบว่า สภาพที่ควรจะเป็น ด้านการปราบปราม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.350$) รองลงมาเป็น ด้านการปลูกฝัง ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.376$) และด้านการป้องกัน ($\mu = 4.80$, $\sigma = 0.408$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าแม้ครูในกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ จะมีระดับการดำเนินงานด้านความปลอดภัยอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แต่ช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นในทุกด้านชี้ให้เห็นว่าครูยังมีศักยภาพในการพัฒนาอีกมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล ว่องวานิช (2562) ที่ระบุว่ากรณีที่สภาพที่ควรจะเป็นสูงกว่าสภาพที่เป็นจริงในทุกด้านเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญว่าองค์กรมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนา และควรนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้เป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาบุคลากรให้ตรงจุดและมีประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง

(N=98)

การดำเนินงาน ความปลอดภัย ของ สถานศึกษา	สภาพที่เป็นจริง (D)	สภาพที่ควรจะเป็น (I)	I - D	$PNI_{modified}$	ลำดับที่
	μ	μ			
1.การป้องกัน	4.11	4.80	0.69	0.143	1
2.การปลูกฝัง	4.32	4.85	0.58	0.110	3
3 . ก า ร ปราบปราม	4.28	4.86	0.53	0.136	2
ภาพรวม	4.24	4.84	0.60	0.130	

จากตารางที่ 2 พบว่าเมื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยภาพรวมเท่ากับ 0.130 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการป้องกัน มีดัชนีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{modified} = 0.143$) รองลงมาคือคือ ด้านการปราบปราม ($PNI_{modified} = 0.136$) และด้านการปลูกฝัง ($PNI_{modified} = 0.110$) ตามลำดับ

ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Witkin and Altschuld (1995) ที่อธิบายว่าการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นควรพิจารณาจากขนาดของช่องว่างสัมพัทธ์ระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็น เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้น การพัฒนาครูในด้านการป้องกันจึงควรได้รับการดำเนินการเป็นลำดับแรก ตามด้วยด้านการปราบปรามและด้านการปลูกฝังตามลำดับความสำคัญ อันจะนำไปสู่การยกระดับการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษาให้บรรลุสภาพที่ควรจะเป็นได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. สภาพที่เป็นจริงของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวมอยู่

ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นสูงกว่าสภาพที่เป็นจริงในทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างสิ่งที่ครูปฏิบัติได้จริงกับสิ่งที่ครูคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ที่กำหนดให้ความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นวาระเร่งด่วนลำดับที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสภาพที่เป็นจริงด้านการปลูกฝังมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.32$) เนื่องจากครูสามารถบูรณาการการสร้างจิตสำนึกและทัศนคติด้านความปลอดภัยเข้ากับกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามปกติได้โดยไม่ต้องอาศัยทรัพยากรพิเศษ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา พรน้อย (2562) ที่ระบุว่าความปลอดภัยส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะที่สภาพที่เป็นจริงด้านการป้องกันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\mu = 4.11$) โดยเฉพาะการสำรวจและประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับ ฌภัทร ศิลปามา (2568) ที่พบว่า การขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบท สำหรับสภาพที่ควรจะเป็น ครูให้ความสำคัญสูงสุดกับด้านการปราบปราม ($\mu = 4.86$) โดยเฉพาะการดำเนินการช่วยเหลือและจัดการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน สะท้อนความตระหนักของครูในบริบทโลกยุค BANI World ที่สังคมมีความเปราะบางและพร้อมจะเกิดวิกฤตได้ตลอดเวลา

2. เมื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของครูในการพัฒนาการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ตามแนวคิดของสุวิมล ว่องวาณิช (2562) พบว่าด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการป้องกัน ($PNI_{modified} = 0.143$) รองลงมาคือ ด้านการปราบปราม ($PNI_{modified} = 0.136$) และด้านการปลูกฝัง ($PNI_{modified} = 0.110$) ตามลำดับ ด้านการป้องกันมีความต้องการจำเป็นสูงสุดเนื่องจากเป็นมาตรการเชิงรุกลำดับแรกของมาตรการความปลอดภัยของสถานศึกษา มาตรการ 3 ป ทั้งหมด หากการประเมินความเสี่ยงขาดความเป็นระบบย่อมจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของมาตรการด้านอื่นตามมา สอดคล้องกับแนวคิดของ Witkin and Altschuld (1995) ที่ระบุว่าการประเมินความต้องการจำเป็นที่ดีต้องนำไปสู่การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับด้านการปราบปราม ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อฟื้นฟูนักเรียนที่ประสบเหตุ ($PNI_{modified} = 0.163$) และการประสานงานกับภาคีเครือข่ายภายนอก ($PNI_{modified} = 0.158$) สะท้อนข้อจำกัดของโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดบุคลากรเฉพาะทางด้านจิตวิทยา สอดคล้องกับ มุกดา คุ่นประเสริฐ (2565) ที่เสนอให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสุขภาพจิตภายนอก ส่วนด้านการปลูกฝังมีความต้องการจำเป็นต่ำสุดเนื่องจากครูมีสภาพที่เป็นจริงสูงสุดอยู่แล้ว แต่ยังมีความต้องการพัฒนาด้านกิจกรรมจำลองสถานการณ์ภัยธรรมชาติ ($PNI_{modified} = 0.142$) ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ที่เผชิญความเสี่ยงจากอุทกภัยเป็นประจำ สอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO (2021) ที่เน้นว่าสถานศึกษาที่ปลอดภัยถือเป็นรากฐานสำคัญของการจัดการศึกษา

ที่มีคุณภาพ ผลการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนพัฒนาครูด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาขนาดเล็กที่มีบริบทเฉพาะและข้อจำกัดด้านทรัพยากรให้ตรงจุดและเป็นรูปธรรม

3. งานวิจัยนี้มีส่วนสนับสนุนองค์ความรู้ในเชิงทฤษฎี 2 ประการ ประการแรก คือ การแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการประยุกต์ใช้กรอบดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง PNI_{modified} (สุวิมล ว่องวาณิช, 2562) ในบริบทของการประเมินความต้องการจำเป็นด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาขนาดเล็กในพื้นที่ชนบท ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวสามารถจำแนกช่องว่างระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่ควรจะเป็นได้อย่างเป็นระบบ และช่วยจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Astor et al. (2005) ที่ระบุว่าโปรแกรมความปลอดภัยในโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยข้อมูลความต้องการจำเป็นที่แม่นยำเป็นพื้นฐานในการวางแผนและจัดสรรทรัพยากร ประการที่สอง คือ การเพิ่มพูนหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับรูปแบบความต้องการจำเป็นของครูในโรงเรียนชนบทของไทย ซึ่งยังคงเป็นพื้นที่การศึกษาที่มีองค์ความรู้สะสมอยู่อย่างจำกัด โดยเฉพาะในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ UNESCO (2021) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย (Safe Learning Environments) ในระดับโลก และชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาที่ปลอดภัยเป็นรากฐานสำคัญของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยเน้นย้ำว่าการพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถนะด้านความปลอดภัยเป็นกลไกสำคัญในการป้องกันและตอบสนองต่อภัยคุกคามในสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน ผลการวิจัยครั้งนี้จึงช่วยเติมเต็มช่องว่างดังกล่าว และเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแนวทางพัฒนาครูด้านความปลอดภัยในบริบทโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรมในระดับโรงเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า สภาพที่เป็นจริงของครูในการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาวงทองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สภาพที่ควรจะเป็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็นสูงกว่าสภาพที่เป็นจริงในทุกด้าน สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างระหว่างการปฏิบัติจริงกับความคาดหวังของครูในการดำเนินงานด้านความปลอดภัย สำหรับดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการป้องกัน (0.143) ด้านการปราบปราม (0.136) และด้านการปลูกฝัง (0.110) ตามลำดับ ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาครูด้านความปลอดภัยในสถานศึกษาขนาดเล็กได้อย่างครอบคลุมและสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 ข้อเสนอแนะด้านการป้องกัน ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการสำรวจและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินความเสี่ยงจากอุทกภัยซึ่งเป็นภัยธรรมชาติที่กลุ่มโรงเรียนขุนอินท์ต้องเผชิญเป็นประจำ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดกฎ ิทินการสำรวจความเสี่ยงอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มอบหมายครูรับผิดชอบเป็นทีมงานด้านความปลอดภัย และจัดช่องทางการสื่อสารความปลอดภัยหลายช่องทาง เช่น ไลน์กลุ่ม แอปพลิเคชันความปลอดภัย เพื่อให้นักเรียน ผู้ปกครอง และบุคลากรทราบอย่างทั่วถึง

1.2 ข้อเสนอแนะด้านการปราบปราม ซึ่งเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงเป็นลำดับที่ 2 สถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการฟื้นฟูนักเรียนที่ประสบเหตุ รวมถึงการประสานงานกับภาคีเครือข่ายอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก เช่น โรงพยาบาล หน่วยงานสังคมสงเคราะห์ สถานีตำรวจ และศูนย์สุขภาพจิต พร้อมทั้งจัดให้มีคู่มือขั้นตอนการจัดการเหตุฉุกเฉินที่ครอบคลุมทั้งการระงับเหตุ การส่งต่อ และการฟื้นฟูจิตใจ

1.3 ข้อเสนอแนะด้านการปลูกฝัง แม้จะเป็นด้านที่มีความต้องการจำเป็นต่ำสุด แต่ยังคงมีประเด็นที่ต้องพัฒนา สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมจำลองสถานการณ์ภัยธรรมชาติให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง ในช่วงก่อนฤดูน้ำหลาก ครูควรบูรณาการเนื้อหาด้านความปลอดภัยเข้ากับรายวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาสุขศึกษา สังคมศึกษา หรือ วิทยาศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ด้านความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบท เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกจากครูและผู้บริหาร จะช่วยให้เข้าใจบริบทและสาเหตุเบื้องหลังของความต้องการจำเป็นได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบหรือแนวทางการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะโรงเรียนในพื้นที่ราบลุ่มที่เผชิญกับอุทกภัยเป็นประจำ เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทและสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยติดตามผลการพัฒนาครูด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาภายหลังการจัดอบรมหรือกิจกรรมพัฒนาที่ออกแบบมาจากผลการประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อประเมินประสิทธิผลของโปรแกรมการพัฒนาและนำไปสู่การปรับปรุงแนวทางการพัฒนาครูให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.4 ควรมีการขยายขอบเขตการวิจัยไปยังกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัด หรือโรงเรียนในจังหวัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบและสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการดำเนินงานความปลอดภัยของสถานศึกษาให้มีความครอบคลุม สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางนโยบายระดับเขตพื้นที่และระดับชาติได้

เอกสารอ้างอิง

- ณภัทร ศิลปมา. (2568). การพัฒนารูปแบบแบบนโยบายและมาตรการด้านความปลอดภัยเด็กในสถานศึกษาของรัฐ จังหวัดนนทบุรี. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 8(3), 16-29.
- อัครงค์ จันทฤทธิ์. (2567). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรวรรณ คารวะวิชัย. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณ์เพื่อพัฒนาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะของครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มุกดา คั่นประเสริฐ. (2565). การประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อผู้บริหารในการส่งเสริมมาตรการความปลอดภัยในโรงเรียนสุราษฎร์พิทยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารการบริหารจัดการและการพัฒนาที่ยั่งยืน, 1(1), 15–30.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา. เรียกใช้ เมื่อ 25 ตุลาคม 2568 จาก https://pubhtml5.com/cqfiv/dloh/คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษา_2564/
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2566). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2566. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เรียกใช้ เมื่อ 25 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.bopp.go.th/?p=2763>
- สุกัญญา พรน้อย. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความปลอดภัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุชฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.(พิมพ์ครั้งที่ 4).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Astor et al. (2005). School safety interventions: Best practices and programs. *Children & Schools*, 27(1), 17–32.

Sonayia, S. (2012). Safe topics: School safety training. *The Electronic Journal of Safe Havens International*, 1(1). 16-17.

UNESCO. (2021). *Beyond numbers: Ending school violence and bullying*. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

Witkin, B. R., & Altschuld, J. W. (1995). *Planning and conducting needs assessments: A practical guide*. Thousand Oaks, California: SAGE Publications.